

TEZĂUR LITURGIC
4 FEBRUARIE

**VIATA
SF. CUVIOS-
MĂRTURISITOR
NICOLAE
DE LA STUDION**

VIETILE SFINȚILOR-02
ROMAN, 1999

VISTUL SPIRTUL

PE
FEBRUARIE

Viața Cuviosului Părintelui nostru Nicolae Mărturisitorul, egumenul studiților

(4 februarie)

Cuviosul părintele nostru Nicolae s-a născut în insula Creta, în satul ce se numea Chidonia, din care era și Sfântul mucenic Vasilid, unul din cei zece mucenici care au pățimit în Creta. Părinții acestui fericit Nicolae fiind creștini, l-au dat din tinerețe să învețe Sfintele Scripturi și, la zece ani, obișnuindu-se cu dumnezeieștile cărți, l-au trimis în Constantinopol la unchiul său, fericitul Teofan, monahul, care petrecea în mănăstirea Studiților. Acesta, primind pe nepotul său cu dragoste, l-a dus la Cuviosul Teodor, egumenul studiților. Dar fericitul Teodor, văzînd mai înainte cu duhul că copilul acela avea să fie vas de bună trebuință al lui Dumnezeu, l-a binecuvîntat și i-a poruncit să petreacă cu alți copii la un loc deosebit, ce era afară din mănăstire, fiind rînduit pentru învățătura copiilor. După aceasta, egumenul, văzînd pe fericitul Nicolae priceput și bun la obiceiuri, blînd și smerit, avînd vîrsta potrivită, l-a dus înăuntru, în mănăstire, și l-a tuns în chipul monahicesc. Apoi după cîțiva ani l-a silit să

primească și preoția, pentru viața lui cea îmbunătățită.

Petrecînd fericitul Nicolae în mănăstirea aceea cu plăcere de Dumnezeu, a venit la dînsul un frate al lui, după trup, anume Tit și i-a spus cu lacrimi cum că saracinii cei fără de Dumnezeu prădînd ostrovul Critului au robît pe părinții lor și i-au dus în pămîntul lor. Iar el, deși îl dureau inima de părinți, sfătuia pe fratele său să nu se mîhnească de aceea, zicîndu-i: "Așa a fost plăcerea lui Dumnezeu, fără de a Căruia voie nu cade nici un fir de păr din cap. El știe ceea ce rînduiește pentru folosul oamenilor, deci către El să aruncăm grija noastră și purtarea de grijă pentru părinții noștri. Iar nouă ni se cade să ne îngrijim de noi înșine, ca să nu fim robiți de poftele trupești și de înșelăciunea veacului acestuia și să nu ne ducă pe noi în mîna vrăjmașilor nevăzuți în locul întunericului și al negurii celei neluminoase". Astfel mîngîind Nicolae pe fratele său, l-a adus la umilință și l-a făcut bun monah.

În acele vremi, Biserica lui Hristos ocîrmuindu-se în pace și liniște prin păstorii cei buni, deodată, prin voia lui Dumnezeu s-a ridicat viforul tulburării, prin rău-credinciosul Leon Armeanul, care tulbura Biserica cu eresul luptei contra sfintelor icoane. El mai întîi a fost patriciu în

împărăția drept-credinciosului împărat Mihail, care se numea Rangave, și avînd rînduiala de dregător împărătesc, cu meșteșug a răpit împărăția într-un chip ca acesta:

Fiind atunci războiul grecilor cu bulgarii și ieșind împăratul Mihail, a pus pe Leon ca voievod asupra oștilor Răsăritului, neștiind că Leon caută să ia împărăția de la dînsul cu vicleșug.

Deci, cînd s-au lovit grecii cu bulgarii, slăbind aceștia, voiau să se pregătească de fugă. Dar Leon Armeanul cu începătorii de oaste, pe care încă de la început îi amăgise cu daruri și cu toate cetele care erau sub dînsul, îndată au fugit, negonindu-i nimeni. Bulgarii, văzînd pe greci fugind înapoi, mai întîi se temeau să urmeze după dînșii, ca să nu fie vreun vicleșug, dar văzînd fuga lor fără de întoarcere, au luat îndrăzneală și, gonindu-i, au ucis o mulțime de greci; și așa împăratul Mihail s-a întors biruitor. Iar fuga aceea a făcut-o Leon cu un meșteșug și vicleșug ca acesta: Ca adică oastea și poporul să urască pe împăratul ca pe un fricos, neștiind a rîndui războaiele, ca astfel să-i poată răpi împărăția, ceea ce s-a și făcut. Căci intrînd împăratul Mihail în Constantinopol biruit, Leon a rămas cu oastea în Bitinia, ca să păzească hotarele și îndată răutatea, care o avea de demult în inimă, atunci a descoperit-o, căci a dat de veste

pretutindeni că, prin a împăratului neștiință și inimă fricoasă, grecii și-au pierdut cinstea bărbăției lor, fiind biruiți de bulgari.

Astfel a înrăit toată oastea împotriva împăratului, iar Leon singur s-a sculat asupra făcătorului său de bine și a fost ales împărat acolo în Bitinia, de toată oastea. Ajungând degrabă vestea aceea la împăratul Mihail și mulți sfătuind pe împăratul să se împotrivească lui Leon cu tărie, nelăsându-l să împărătească, Mihail a răspuns: "Mai bine îmi este ca nu numai de împărăție, dar și de viață să mă lipsesc, decât să se verse o picătură de sânge creștinesc pentru mine, în războiul dintre noi". Deci îndată a trimis în taină la Leon coroana sa împărătească, porfira și încălțămintele împărătești, zicându-i: "Iată îți las împărăția, vino fără frică în Constantinopol și împărățește". Făcând aceasta, Mihail îndată s-a îmbrăcat în chip monahicesc, împreună cu femeia sa.

Intrînd Leon în Constantinopol cu multă slavă, a stat pe scaunul împărăției grecești și îndată pe făcătorul său de bine, Mihail, care cu dragoste i-a dat împărăția, l-a trimis într-o insulă în surghiun, iar pe cei doi fii ai săi, Teofilact și Ignatie, a poruncit să-i castreze. După o vreme s-a ridicat păgînul acela de împărat și asupra lui Hristos Domnul și asupra Sfintei Biserici, adunînd un

sobor nedrept contra sfintelor icoane, pe care le arunca din bisericile lui Dumnezeu. Iar cînd sfințitul patriarh Nichifor și drept-credincioșii arhieriei și arhimandriți, precum și toți părinții cei de Dumnezeu insuflați i s-au împotrivit, neînvoindu-se la păgînatatea lui și îl sfătuiau să nu facă rău și să nu tulbure cu un eres ca acela Biserica lui Hristos, îndată el, ticălosul, i-a izgonit din palat cu necinste pe toți și i-a trimis în surghiun, în diferite țări.

Atunci și Sfîntul Teodor Studitul, împotrivindu-se împăratului, a fost surghiunit împreună cu ucenicul său, fericitul Nicolae, în hotarele Apoloniadei, în cetatea ce se numea Mezopa, unde au stat închiși în temniță un an. Apoi, auzind împăratul despre dînșii cum că acolo, prin învățătura lor, au îndemnat pe mulți oameni la cinstirea sfintelor icoane, a poruncit să-i izgonească de acolo în părțile Răsăritului, la un loc ce se numea Zonit; și acolo să-i păzească într-o temniță, ca nimeni să nu meargă la dînșii și ca să nu poată vorbi cu nimeni. Însă bunii mărturisitori, cînd nu puteau să grăiască cu gura către popor și să învețe dreapta credință, prin scrisorile din temniță scrise către cei credincioși risipeau dogmele eretice ca prin niște trîmbițe cu mari glasuri, ca zidurile Ierihonului; iar dreapta credință o îndreptau și o propovăduiau. De acest lucru

înștiințându-se împăratul, a trimis pe un oarecare ostaș, pe nume Anastasie, ca prin bătaii cumplite să-i pedepsească. Deci, mergînd trimisul, i-a bătut cu nemilostivire, mai întîi pe fericitul Teodor, apoi pe ucenicul lui, fericitul Nicolae, încît li s-au sfărîmat trupurile de bătaile suferite. Apoi iarăși i-au închis în temniță și au astupat intrarea, poruncind ca prin foame și sete să-i chinuiască.

Dar cine va spune necazul, răbdarea și foamea fericitilor închiși și toate primejdiile pe care le-au răbdat în strîmtoarea temniței trei ani și mai ales în urma bătailor luate, încît nu numai de dureri, ci și de foame și sete slăbeau? Pentru că uneori a treia zi, a patra zi și cîteodată la cîte o săptămînă le aduceau străjerii puțină pîine pe fereastră și aceea cu ocară și cu defăimare. Asemenea și apă foarte puțină le dădea. Apoi rănilor de pe trupul lor nevindecîndu-se încă bine, a venit iarăși alt trimis de la împărat să-i chinuiască, pentru că oarecare din cei răutăcioși a dus la împărat o scrisoare a lor, pe care fericitul Nicolae, de față cu Teodor, o scrisese către creștini. Într-însa era scrisă mustrarea păgînatății, a răutății împăratului și a eresului luptei contra sfintelor icoane, cum și pierderea cea vătămătoare de suflet, și cuprindea pentru credincioși o frumoasă și folositoare învățătură despre credință.

Acea scrisoare citind-o rău-credinciosul împărat Leon, s-a umplut de multă mînie și, răcnind ca o fiară în chipul leului, a trimis îndată pe un prigonitor cumplit, ca să le arate scrisoarea aceea de este a lor și să-i bată pînă la cea din urmă suflare.

Ajungînd prigonitorul acela la închisoarea cuvioșilor, i-a scos din temniță și, arătîndu-le scrisoarea, i-a întrebat de este a lor. Iar ei nu au tăinuit lucrul lor, căci Cuviosul Teodor poruncea, iar fericitul Nicolae scria. Atunci, mîniindu-se trimisul, mai întîi pe Nicolae dezbrăcîndu-l, l-a întins la pămînt și l-a bătut fără milă, mult timp. Apoi, lăsîndu-l jumătate mort, s-a întors la Teodor, bătîndu-l și pe acela asemenea, tot trupul i-a umplut de răni, nesfărîmîndu-i oasele. Apoi, lăsîndu-l abia viu, iarăși s-a întors la Nicolae și se ispitea ca prin îmbunări să-l înduplece la un gînd cu împăratul. Iar el, fiind nemișcat în dreapta credință, îi nesocotea cuvintele.

Mîniindu-se și mai mult chinuitorul, a poruncit iarăși ca mai cu asprime să-l bată pe fericitul Nicolae. Apoi îl bătură pe Cuviosul pe spate și pe pîntece mult, iar după bătăile cumplite, prigonitorul l-a lăsat gol, ca să stea în ger toată noaptea - pentru că atunci era în luna lui februarie și era iarnă. Iar pe el durîndu-l trupul, de multe

răni ce avea, și înghețînd de frig, răbda chinurile mulțumind lui Dumnezeu. După aceasta, chinuitorul aruncîndu-l iarăși în temniță, s-a întors la împăratul.

Cuvioșii părinți, după primirea bățăilor celor multe, aveau trupurile rănite pînă la oase, iar străjerii, văzînd o pătîmire ca aceasta, se umileau și, schimbîndu-se în milă, le-au dat apă caldă și untdelemn. Și astfel, cuvioșii pătîmitori își spălau unul altuia rănilor cu un burete muiat în apă și, ungîndu-le cu untdelemn, le tămăduiau. Așa astfel pătîmind sfinții nouăzeci de zile și încă netămăduindu-se desăvîrșit de răni, împăratul cel păgîn iarăși a poruncit să-i ducă de acolo la hotarele Smirnei. Acolo, dîndu-le multe bățai și băgîndu-le picioarele în obezi, a poruncit să-i arunce în temniță, unde au zăcut cuvioșii douăzeci de luni în primejdii și strîmtorări multe. Iar Dumnezeu, auzind pe robii Săi care strigau către El ziua și noaptea, și aducîndu-Și aminte de cei ferecați, a binevoit ca acel rău-credincios împărat să piară, fiind ucis în biserică chiar de ostașii săi. După dînsul, venind Mihail, ce se numea Valvos, a luat sceptrul împărăției grecești. Acela, însă, deși era rău-credincios, nu prigonea pe creștini și nu a oprit ca fiecare să se întoarcă la locul său.

Atunci fiind liberați și fericitul Nicolae, și marele Teodor, au venit în Calcedon, la patriarhul Nichifor, care era în surghiun. Iar fericitul Nichifor s-a mîngîiat foarte mult de venirea lor și, văzînd pe trupurile lor rani de pătimitori, îi cinstea ca pe niște sfinți mucenici. Deci, petrecînd acolo cîțva timp, au venit cu patriarhul la Constantinopol, ca să se sfătuiască cu împăratul și să primească dreapta credință. Dar acela, pentru învîrtoșarea cea multă, n-a ascultat învățătura lor și n-a voit ca să se închine sfintelor icoane; dar nici pe alții nu-i oprea de la cinstirea lor. Însă în împărăteasca cetate n-a lăsat să se pună icoane, dar prin cetățile cele de pîmprejur, unde ar fi voit cineva, putea să le aibă. Pentru aceasta, Sfinții Părinți Teodor și Nicolae, sărutînd pe patriarh, au ieșit din împărăteasca cetate, ca să-și poată păzi sfînta credință cea dreaptă mai cu libertate, prin închinarea la icoane.

Sălășluindu-se ei în insula Heronis Acriton și acolo petrecînd cîțva vreme lîngă biserica Sfîntului Mucenic Trifon, marele Teodor s-a mutat către Dumnezeu. Fericitul Nicolae, rămînînd după părintele său cel duhovnicesc, nu se ducea de la mormîntul lui, ci, petrecînd lîngă dînsul, în mai multe nevoințe își ducea viața cea monahicească. Dar Mihail împăratul, ducîndu-se din viața aceasta, iar apoi Teofil, fiul său luînd împărăția, s-

a ridicat iarăși prigonire asupra credincioșilor pentru sfintele icoane; și erau chinuiți de eretici toți cei care cu dreaptă credință se închinau icoanei lui Hristos.

În acea vreme și cei doi frați după trup și după duh, Cuvioșii părinți Teodor și Teofan, au pățit mult și au fost însemnați. De atunci și fericitul Nicolae, lăsându-și petrecerea de lângă mormîntul părintelui său, rătăcea din loc în loc, pînă ce a murit împăratul Teofil, luptătorul contra sfintelor icoane, după a cărei moarte a luat împărăția femeia lui, drept credincioasa Teodora, cu fiul său Mihail, care era minor. Acum făcut iarăși liniște în Biserica lui Hristos și dreapta-credință a strălucit, fiind patriarh în Constantinopol Sfîntul Metodie.

În acea vreme fericitul Nicolae a venit în Mănăstirea Studitul și a fost egumen, după moartea Cuviosului Navcratie, Mărturisitorul, pe cînd era patriarh Sfîntul Ignatie, care a fost după Sfîntul Metodie. Ținînd egumenia trei ani, a încredințat-o fericitului Sofronie, bărbatul cel îmbunătățit, iar el, sălășluindu-se la un loc liniștit, petrecea în tăcere. Dar și Sofronie, după patru ani ai egumeniei sale, a trecut către Domnul și, mergînd frații la Cuviosul Nicolae, cu multă rugămintă l-au silit ca iarăși să primească egumenia.

Deci, viețuind el cîtăva vreme, împăratul Mihail, ajungînd în vîrstă și îndărătnicindu-se, a izgonit din palatul împărătesc pe fericita Teodora, maica sa, și a silit-o a se tunde într-una din mănăstirile de fecioare, după sfatul fratelui ei și al unchiului său, Barda, pe care l-a făcut părtaș împărăției sale. Atunci s-a făcut mare tulburare și sminteală în popor, pentru faptul că împăratul s-a ridicat asupra maicii sale, iar Barda, lăsîndu-și femeia sa legiuită, a întinat patul fiului său, luîndu-i femeia. Atunci și pe sfințitul patriarh Ignatie, care voia să îndrepte o răzvrătire ca aceea între împărați și să dezrădăcineze fărădelegea lui Barda, îl învăța neîncetat, dar n-a folosit la nimic.

Odată, împăratul Barda, venind în soborniceasca biserică la o vreme de praznic, voia să se împărtășească cu preacuratele Taine. Dar patriarhul l-a oprit nu numai de la împărtășanie, ci și înaintea a tot poporul a muștrat fărădelegea lui și l-a despărțit de Biserică. Atunci Barda, îndrăcindu-se cu răutatea asupra patriarhului, a pornit pe împăratul Mihail asupra lui și l-a izgonit de pe scaun, iar în locul lui l-a ridicat pe Fotie.

Văzînd o tulburare și o neorînduială ca aceasta, fericitul Nicolae și-a lăsat mănăstirea și, luîndu-și pe fratele său, s-au dus la un sat mănăstiresc ce se numea Prenet și acolo viețuiau în liniște,

nevrînd să audă de fărădelegile ce se făceau de împărați. Însă, nu mult a viețuit acolo, și a fost izgonit. Pentru că s-a întâmplat cîndva ca împărații să plutească cu corabia spre apele cele calde, pe lîngă locul acela unde sfîntul avea locuința sa, și știind despre dînsul că este bărbat îmbunătățit și între toți slăvit, s-au abătut pe la el, vrînd să-l înduplece la unirea lor prin înșelăciune. Adică și el să se învoiască și să întărească izgonirea patriarhului Ignatie, cum și însoțirea cea desfrînată a lui Barda. Dar sfîntul nu numai că n-a lăudat acele fapte rele ale lor, ci chiar le-a proorocit că de nu se vor pocăi de răutățile lor, apoi vor pieri cu rea moarte, ceea ce s-a și întâmplat mai pe urmă.

Unele ca acestea auzind de la dînsul, împărații cei răi s-au mîniat asupra lui și l-au izgonit de acolo, iar în Mănăstirea Studiților au poruncit să pună alt egumen. Fericitul Nicolae, trecînd din loc în loc, își chinuia bătrînețele sale. Apoi, din porunca împăraților celor fărădelege, prinzîndu-l iarăși și legîndu-l, l-au dus în mănăstirea sa și doi ani a fost închis în temniță, pînă la moartea acelor împărați, Mihail și Barda, pentru care s-a și împlinit proorocirea sfîntului. Căci, mergînd ei cu oaste în Creta asupra saracinilor (arabilor), au făcut sfadă între dînșii, iar Mihail a tăiat în două pe ticălosul împărat Barda. Atunci împăratul

Mihail îndată s-a întors înapoi, iar el, asemenea, fiind tăiat de casnicii săi în palat, foarte rău s-a sfârșit.

După dînsul a luat împărăția drept-credinciosul Vasile, care a întors pe fericitul patriarh Ignatie, la scaunul său și pe Cuviosul Nicolae l-a eliberat din temniță. Apoi, fiind chemat de împăratul Vasile, a fost silit iarăși să-și ia mănăstirea sa, iar el, deși nu voia să o ia în stăpînire din pricina bătrîneții, pentru rugămintea împăratului a luat-o. Deci, adeseori chemînd împăratul pe sfîntul, vorbea cu dînsul și se folosea de cuvintele și de viața lui cea îmbunătățită și multă cinste îi făcea.

Apoi a dăruit Dumnezeu plăcutului Său, fericitului Nicolae, darul de a tămădui neputințele între oameni. Pentru că, Evdochia, femeia iubitorului de Hristos, împăratul Vasile, căzînd într-o boală cumplită și necîștigînd ajutor de la doctori, se deznădăjduise de viață și aștepta moartea, de care lucru se mîhnise împăratul foarte mult. Adormind împărăteasa puțin, a văzut în vis pe un monah bătrîn, în mare slavă, zicînd către dînsa:

"Nădăjduiește spre Dumnezeu, căci nu vei muri acum, pentru că acum vei lua tămăduire și vei fi sănătoasă". Iar ea, sculîndu-se din somn, a spus bărbatului său vedenia și l-a rugat să cheme de la toate mănăstirile Constantinopolului pe monahii

cei renumiți, care viețuiesc în fapte bune, ca să o cerceteze. Deci, începînd cuvioșii părinți a veni în palat la împărăteasă, a venit acolo și fericitul Nicolae, avînd fața luminoasă ca a lui Moise, pe care văzîndu-l împărăteasa, l-a cunoscut că este cel ce a vorbit cu dînsa în vis, făgăduindu-i sănătate. Apoi, sculîndu-se, s-a închinat sfîntului și îndată s-a făcut desăvîrșit sănătoasă.

După aceasta, Elena, femeia lui Manuil patriciul, bolind de aceeași neputință, se apropiase de moarte și, după obicei, pregătindu-i-se hainele de îngropare, a sosit Cuviosul Nicolae și, făcîndu-i cruce cu mîna pe cap și pe tot trupul, a tămăduit-o de boala ce o cuprinsese și îndată s-a sculat sănătoasă de pe patul ei. Atunci s-a întîmplat ca și Manuil, patriciul, să cadă într-o boală grea și, neaflînd nici un folos de la doctori, aștepta sfîrșitul. Chemînd pe fericitul Nicolae, l-a rugat să-l îmbrace în chip îngeresc. Sfîntul i-a zis: "Fiule, nu-ți va fi aceasta spre folos, pentru că degrabă te va tămădui Dumnezeu și vei putea să ții dregătoria, s-o rînduiești bine și după aceea te voi tunde în chip monahicesc, ca să mergi în lumea cea cu fapte bune". Și s-a împlinit proorocia sfîntului, pentru că Manuil, însănătoșindu-se degrabă, a trecut prin felurite dregătorii, bine rînduindu-le; apoi, sosind sfîrșitul lui, s-a îmbolnăvit și fiind tuns de Cuviosul Nicolae, s-a dus către Domnul.

Alt dregător, cu numele de Teofil Melisianul, cu soția sa, erau în mare necaz pentru că fiii pe care îi nășteau îndată mureau. Acela, odată, a adus la sfântul un prunc parte femeiască ce se născuse, rugându-l să fie primitor pruncului, la Sfântul Botez, pentru că tatăl avea credință că rugăciunile acestui cuvios părinte vor păzi pe fiica lui de moarte. Fericitul n-a voit a-l boteza, însă, punînd mîna pe capul copilului, s-a rugat lui Dumnezeu și a zis: "Acestea grăiește Sfântul Duh. Vie va fi fiica voastră și veți vedea pe fiii fiilor ei". Și s-a împlinit acea proorocie a sfântului, pentru că prunca s-a făcut sănătoasă și frumoasă și, măritîndu-se după bărbat, a fost bună roditoare de fii.

Cînd a sosit fericitul sfîrșit al sfântului, el s-a îmbolnăvit și toți frații înconjurîndu-l, fericitul le-a zis: "Acum spuneți, fraților, de ce sînteți lipsiți?" Iar ei, mirîndu-se de o întrebare ca aceea, au zis: "Grîu nu avem". Sfântul a răspuns: "Nu vă va lăsa Dumnezeu, Care a hrănit pe Israil în pustie, căci, după ducerea mea, a treia zi, vă va veni grîu destul". Apoi le-a pus egumen pe Clement, care atunci era econom, și s-a odihnit cu pace Cuviosul părintele nostru Nicolae, în a patra zi a lunii februarie, trăind șaptezeci și cinci de ani și a fost îngropat cu cinste. A treia zi după proorocia sfântului a venit la mănăstire, de la împăratul Vasile, o corabie plină cu grîu, pe care Clement, cu

bucurie primind-o, a zis către frați: "Iată, părinților și fraților, Cuviosul Nicolae, părintele nostru, și-a împlinit făgăduința sa, trimițându-ne grâu destul".

Atunci era în mănăstirea aceea un monah, anume Antonie, cuprins de boala curgerii de sânge de mulți ani și, de la doctori fiind deznădăjduit, era aproape de moarte. De aceea i-a poruncit egumenul să intre în chiliuța Cuviosului părinte Nicolae, ca într-însa să se sfîrșească. Intrînd Antonie în chiliuța aceea și culcîndu-se, i s-a arătat în vis Cuviosul Nicolae, zicîndu-i: "Ce te doare, fiule Antonie?" Iar el i-a spus boala sa. Cuviosul i-a zis: "Nu te teme că de acum vei fi sănătos". Antonie deșteptîndu-se, a văzut nu în vis, ci la arătare, pe Cuviosul părinte. Apoi, ieșind din chiliuță și avînd foarte frumoasă mireasmă, s-a simțit îndată tămăduit de boală și s-a sculat sănătos. De atunci a mai trăit patruzeci de ani, neavînd nici o boală, cu rugăciunile Cuviosului părinte Nicolae. Cu a căruia folosire să ne izbăvim și noi de toate durerile sufletești și trupești întru Iisus Hristos, Domnul nostru, căruia se cuvine slavă în veci. Amin.

